

03980200195309
RPW/17894/2019 P
2019-06-27

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 27 czerwca 2019 r.

DPPI-WPPIP.054.16.2019.ER

Pan
Stanisław Karczewski
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie senatorskie nr BPS/043-79-2274/19

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na oświadczenie Senatora RP Pana Sławomira Rybickiego złożone podczas 79. Posiedzenia Senatu RP w dniu 28 maja 2019 r. w sprawie Informacji o wynikach kontroli pn. *Zmiany w systemie oświaty* (z dnia 21 maja 2019 r.), przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Szanowny Panie Senatorze,

uprzejmie informuję, że Minister Edukacji Narodowej nie podziela oceny dokonanej przez Najwyższą Izbę Kontroli.

Ministerstwo Edukacji Narodowej, zgodnie z przysługującymi uprawnieniami, już w lutym br. przedstawiło umotywowane, obszerne i merytoryczne zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego.

Jednakże, w ostatecznej informacji o wynikach ww. kontroli powtórzono tezy i opinie dotyczące reformy edukacji - pomimo wniesionych przez MEN zastrzeżeń.

Z uwagi na powyższe, resort edukacji przekazał stanowisko do Informacji o wynikach kontroli pn. *Zmiany w systemie oświaty*, w którym ponownie odniósł się do wielu nieuprawnionych stwierdzeń zawartych w przedmiotowej informacji.

Ad. 1-3

Mając powyższe na uwadze, jak i pytania zawarte w oświadczeniu, uprzejmie wyjaśniam, że jednostka samorządu terytorialnego jest zobowiązana do finansowania (dotowania) szkół zgodnie z zasadami przyjętymi w ustawie z dnia

14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe*¹, natomiast – zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o *finansowaniu zadań oświatowych*², – środki niezbędne na realizację zadań oświatowych zagwarantowane są w dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

W myśl art. 167 ust. 2 Konstytucji RP dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencje ogólne (w tym oświatowa) i dotacje celowe z budżetu państwa. Odnoszenie wydatków, które poniosły samorzady w związku z wdrażaniem reformy tylko do subwencji oświatowej jest dużym uproszczeniem, a także niezgodne z obowiązującym stanem prawnym. Dochody samorządów ogółem wzrosły w 2017 r. o 16,2 mld zł. Należy zauważyć, że o przeznaczeniu środków otrzymanych z tytułu otrzymanej subwencji oświatowej decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego (tj. rada gminy, rada powiatu lub sejmik wojewódzki)³. Kieruje się on własnymi kryteriami podziału środków budżetowych na poszczególne szkoły i placówki, w szczególności może uwzględnić lokalne uwarunkowania i specyfikę poszczególnych szkół (np. liczbę uczniów, stopnie awansu nauczycieli).

W każdym samorządzie faktyczne skutki realizacji zadań oświatowych są efektem samodzielnego stosowania przepisów. Głęboko zindywidualizowane decyzje podejmowane przez organy samorządowe, determinujące łączny skutek finansowy zadań oświatowych, w zasadniczy sposób różnicują te skutki w poszczególnych samorządach, sprawiając, iż w części jednostek samorządu terytorialnego subwencja oświatowa jest równa wydatkom, w innych jest mniejsza, a w jeszcze innych subwencja oświatowa wystarcza na szereg innych wydatków niż wydatki bieżące w oświacie.

Ministerstwo Edukacji Narodowej, wspólnie ze stroną samorządową reprezentowaną przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, stworzyło dodatkowy mechanizm wsparcia samorządów w czasie wdrażania reformy edukacji z rezerwy 0,4 % części oświatowej subwencji ogólnej, wyodrębnionej zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o *dochodach jednostek samorządu terytorialnego*⁴. Wsparcie związane z reformą edukacji z rezerwy 0,4% części oświatowej subwencji ogólnej objęło m.in. dofinansowanie gimnazjów publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 oraz 2017/2018 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. oraz od września 2018 r. przekształcanych w szkoły podstawowe, w zakresie:

¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 996 z późn. zm.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 2203 z późn. zm.

³ art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1530 z późn. zm.)

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 1530 z późn. zm.

- doposażenia świetlic w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne. W roku 2017 pozytywnie rozpatrzono wnioski 311 jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących 522 szkół i 642 pomieszczeń świetlicowych, w roku 2018 – 84 jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących 143 szkół i 170 pomieszczeń świetlicowych.
- doposażenia pomieszczeń do nauki w meble (np. ławki, krzesła) niezbędne do przyjęcia uczniów z młodszymi rocznikami. W roku 2017 pozytywnie rozpatrzono wnioski 329 jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących 548 szkół i 2.051 pomieszczeń do nauki, w roku 2018 – 144 jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących 263 szkół i 756 pomieszczeń do nauki.
- remontów bieżących sanitariatów w celu dostosowania ich do potrzeb dzieci młodszymi. W roku 2017 pozytywnie rozpatrzono wnioski 286 jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących 460 szkół i 1.354 pomieszczeń sanitarnych, w roku 2018 – 5 jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących 6 szkół i 19 pomieszczeń sanitarnych

W roku 2018, w odpowiedzi na postulaty samorządowców oraz dyrektorów szkół i placówek, Ministerstwo Edukacji Narodowej rozszerzyło kryteria wsparcia z rezerwy 0,4% na zadania bezpośrednio związane z reformą edukacji, tj. wyposażenie niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych (biologia, fizyka, chemia i geografia). Pozytywnie rozpatrzono wnioski 1.556 jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących 1.927 szkół. Program wsparcia finansowego dla jednostek samorządu terytorialnego z powyższego tytułu zaprojektowany został na lata 2018 – 2021. Obecnie trwa weryfikacja wniosków jednostek samorządu terytorialnego o zwiększenie kwot części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2019 z powyższego tytułu.

W latach 2017 – 2018 w ramach kryteriów wpierających bezpośrednio wprowadzenie reformy edukacji ze środków 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej została przyznana jednostkom samorządu terytorialnego kwota w łącznej wysokości 150.654,4 tys. zł, co stanowiło 70,1% kwoty wnioskowanej (214.820,7 tys. zł) i 41,7% łącznej rozdysponowanej kwoty rezerwy w tych latach. Zatem, podana w raporcie NIK informacja, że w latach 2017-2018 uwzględniono zaledwie 38,5% kwoty wnioskowanej przez jednostki samorządu terytorialnego z 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na dofinansowanie zadań związanych ze zmianami systemu oświaty jest nieprawdziwa.

Ponadto, w celu poprawy warunków lokalowych kształcenia, w roku 2018 rozszerzono kryterium dotyczące dofinansowania doposażenia szkół i placówek w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach o nowe pomieszczenia do nauki uzyskane w wyniku adaptacji z innych pomieszczeń szkolnych. powyższe kryterium dotyczyło jedynie pomieszczeń dydaktycznych w nowo wybudowanych obiektach szkół i placówek oświatowych. W roku 2018 pozytywnie rozpatrzono wnioski 472 jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących 713 szkół.

W ramach dofinansowania z powyższego tytułu w roku 2018 przyznano łącznie 20.831 tys. zł. W roku 2019 również zaplanowane jest dodatkowe wsparcie z rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na adaptację dodatkowych pomieszczeń do nauki w szkołach, w których wystąpi taka konieczność. W najbliższych dniach Minister Edukacji Narodowej wystąpi do Ministra Finansów o zwiększenie kwot części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2019 z powyższego tytułu tym samorządom, których wnioski zostały pozytywnie zaopiniowane przez Stronę Samorządową Zespołu ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego w trybie obiegowym w dniu 19 czerwca br. Pozytywnie rozpatrzono wnioski (dotyczy pomieszczeń dydaktycznych oddanych do użytku w miesiącach X-XII 2018 r. oraz w I kwartale 2019 r.) 133 jednostek samorządu terytorialnego, dotyczących 176 szkół i placówek. Ostateczną decyzję podejmie Minister Finansów, będący – zgodnie z art. 28 ust. 3 ww. ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o *dochodach jednostek samorządu terytorialnego* – dysponentem rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej.

Ad. 4

Odnosząc się do kwestii konstrukcji nowej podstawy programowej, wyjaśniamy, że przygotowując podstawę dla szkoły podstawowej, wzięto pod uwagę po pierwsze: zakres dotychczasowej podstawy programowej dla szkoły podstawowej, po drugie: zakładany zakres kształcenia w szkołach ponadpodstawowych. W wyniku tych działań podstawa programowa dla szkoły podstawowej zawiera obecnie wszystkie treści potrzebne w kształceniu na II etapie edukacyjnym, które – zgodnie z przyjętym spiralnym układem nowej podstawy programowej – uczniowie będą następnie powtarzać, nadbudowywać i rozszerzać w trakcie dalszego kształcenia w wybranym typie szkoły ponadpodstawowej. Podstawa programowa została przygotowana z uwzględnieniem:

- możliwości poznawczych uczniów na danym etapie edukacyjnym w przeznaczonym na dany przedmiot czasie,
- pozostawienia przestrzeni (godzin) na utwalenie materiału oraz nieplanowane okoliczności wpływające na proces kształcenia, a także czasu na realizację projektów edukacyjnych / prace metodą projektu,
- wymogu precyzyjności zapisów, ale z pozostawieniem nauczycielowi możliwie największej samodzielności w kształtowaniu procesu edukacji; starano się tak formułować zapisy podstawy programowej, aby były one jednoznaczne, konkretne i precyzyjne, i mogły dobrze służyć wszystkim podmiotom wszystkim biorącym udział w procesie kształcenia: uczniom, nauczycielom, rodzicom oraz egzaminatorom.

Wzrost liczby wymagań w nowej podstawie programowej wynika zatem z dążenia do precyzji w formułowaniu wymagań, a nie rozszerzania zakresu treści. W konstruowaniu, doborze i zakresie wymagań szczegółowych starano się uwzględniać realny czas pozostający do dyspozycji nauczyciela i – co bardzo istotne – kierowano się zasadą, że realizacja zaplanowanych wymagań

nie wypełnia całości czasu przewidzianego na zajęcia w danej klasie. Według wyliczeń ekspertów – autorów podstawy przewidziane w podstawie programowej treści kształcenia poszczególnych przedmiotów powinny wypełnić około 80% wymiaru godzin przeznaczonych na ich realizację. Pozostałe godziny pozostają do dyspozycji nauczyciela i mogą być przeznaczone na utrwalanie zdobytej wiedzy, jej sprawdzanie, ale także na rozwijanie umiejętności i wiadomości zgodnie z potrzebami i zainteresowaniami uczniów.

Oczywiście, kluczowa jest bardzo dobra znajomość przez nauczyciela zapisów nowej podstawy programowej, aby nie dochodziło do powielania wzorców oraz zakresu wymagań z wcześniejszych podstaw programowych i programów nauczania.

W związku z powyższym, szkoły otrzymały przygotowaną przez ekspertów publikację prezentującą nowe podstawy programowe dla poszczególnych zajęć, z komentarzem merytorycznym i dydaktyczno-metodycznym (ogólne założenia zmian, porównanie poprzedniej i obecnej podstawy programowej, uzasadnienie zmian, wnioski i rekomendacje dla nauczycieli). Publikacja ta jest dostępna online.

Należy również podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, programy nauczania powinny być dostosowane do potrzeb i indywidualnych możliwości uczniów, dla których są przeznaczone.

Przedstawiając powyższe, uprzejmie informuję, że nie przewiduje się *korygowania podstaw programowych we współpracy z zewnętrznymi ekspertami i dyrektorami szkół*. Nie widzę zasadności i potrzeby powołania obecnie kolejnego zespołu ekspertów, który oceniałby nową podstawę programową. Zakres celów kształcenia i treści nauczania został ustalony w podstawie programowej adekwatnie do liczby godzin zajęć poszczególnych przedmiotów przewidzianych w ramowych planach nauczania dla publicznych szkół, a wymagania są dostosowane do wieku i możliwości poznawczych uczniów.

Wyjaśniam również, że zmiany organizacyjne i programowe są wprowadzane sukcesywnie, a ich wdrażanie jest na bieżąco i wieloaspektowo monitorowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Kuratorów Oświaty.

Ad. 5

Rozwiązania systemowe w edukacji zapewniają każdemu uczniowi (bez wyjątku) bezpłatną realizację obowiązku nauki w szkole, znajdującej się w sieci szkół publicznych.⁵

Należy podkreślić, że przyjęte rozwiązania kształtują definicję „zasady powszechnej dostępności publicznych przedszkoli, szkół i placówek”, jako podstawę do ubiegania się o przyjęcie do wybranego przedszkola, szkoły albo placówki na równych, przejrzystych i możliwych do spełnienia warunkach, lecz

⁵ art. 39 ust. 7 cyt. ustawy z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe

bez gwarancji, że osoba zainteresowana zostanie przyjęta do wybranej jednostki (o ile nie jest to szkoła podstawowa z wyznaczonym obwodem).

W kwestii przygotowania szkół na przyjęcie dwóch roczników uczniów – VIII klas szkoły podstawowej i III klas gimnazjum informuję, że Ministerstwo Edukacji Narodowej zaprojektowało w ustawach: Prawo oświatowe i Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe rozwiązania przejściowe zmierzające do osobnego przeprowadzenia postępowania rekrutacyjnego dla absolwentów gimnazjum i osobnego dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej.

Oznacza to, że postępowanie rekrutacyjne na rok szkolny 2019/2020 do szkół dla absolwentów gimnazjów będzie przeprowadzane na dotychczasowych zasadach (art. 149 ust. 4; art. 155 ust. 4; art. 165 ust. 3 ustawy – *Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe*). Jednocześnie w postępowaniu rekrutacyjnym na rok szkolny 2019/2020 będą po raz pierwszy uczestniczyć absolwenci ośmioletnich szkół podstawowych. W ich przypadku po raz pierwszy zastosowane zostaną przepisy rozdziału 6 ustawy *Prawo oświatowe*.

Postępowanie rekrutacyjne na rok szkolny 2019/2020 dla absolwentów gimnazjum oraz ośmioletniej szkoły podstawowej będzie przeprowadzane odrębnie dla kandydatów będących absolwentami:

- 1) dotychczasowego gimnazjum;
- 2) ośmioletniej szkoły podstawowej.

Reasumując, absolwenci dotychczasowego gimnazjum i ośmioletniej szkoły podstawowej nie będą rywalizować w rekrutacji do szkół o te same miejsca, ponieważ każda z tych grup będzie ubiegać się o przyjęcie na wolne miejsce w szkole przewidziane tylko dla absolwenta gimnazjum i tylko dla absolwenta szkoły podstawowej.

Z wyrazami szacunku,

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Maciej Kopec
Podsekretarz Stanu